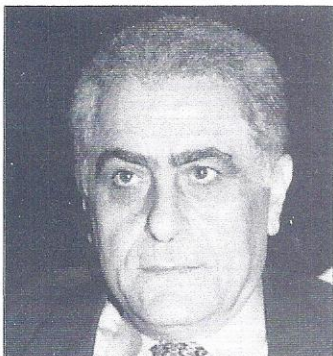

ΙΔΕΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ

σελ.

Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης

Όσοι θέλουν λιγότερο κράτος, ας θεσπίσουν λιγότερους ποινικούς νόμους 8

Από επαίτες των υπουργείων, συμμετοχοί στη διοίκηση

Του Π. Τζανίκου 11

Στο τεύχος αυτό του E21 παρουσιάζονται ακόμα κείμενα των κ.κ. Ν. Εμπέγγου, Χ. Κυριαζή, Μ. Γερουλάνου, Τ. Κολλιντζα, Γ. Αλογοσκούφη και της κ. Μ. Ξαφά

Ο δαυμαστός κόσμος των πόρων υπερ τρίτων

"Τί κοινό έχουν το Πανεπιστήμιο της χώρας των Βάσκων, ο Προοδευτικός Σύλλογος Γυναικών Τριπόταμο και το Ταμείο του Ορθόδοξου Εφημεριακού Κλήρου Ελλάδος;" σελ. 21

ΠΡΩΤΗ ΣΕΛΙΔΑ

Το έλλειμμα είναι πρωτίστως πολιτικό

Εδώ και μερικές εβδομάδες η Ελλάδα εισήλθε σε μια περίοδο πολιτικής ρευστότητας, η οποία είναι άγνωστο ακόμα που τελικά θα καταλήξει. Αυτό που είναι βέβαιο είναι ότι οι μεταρρυθμίσεις που έχει ανάγκη η χώρα γίνονται όσο ο χρόνος περνάει πολιτικά όλο και πιο δύσκολες. Ο ανταγωνισμός των εύκολων και αλόγιστων υποσχέσεων παραμένει δυστυχώς το σήμα κατατεθέν των κομματικών μας σχηματισμών, ενώ οι νέες πολιτικές δυνάμεις που δημιουργούνται παρασύρουν το πολιτικό μας σύστημα όλο και πιο βαθιά στην παγίδα του τυφλού λαϊκισμού.

Το πιο ανησυχητικό στοιχείο της πορείας αυτής είναι ότι η ελληνική κοινή γνώμη καταλαβαίνει όλο και λιγότερο την ουσία των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η χώρα και την πορεία των διεθνών εξελίξεων που οδηγούν την Ελλάδα ολοταχώς στο περιθώριο και την απομόνωση. Ο κίνδυνος που ανοίγεται μπροστά μας είναι ξεκάθαρος, όπως προκύπτει και από το παράδειγμα της Γαλλίας, όπου ο λαϊκισμός και οι ανέφικτες υποσχέσεις, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για να εκμαυλιστούν οι εκλογείς, οδήγησαν μετεκλογικά σε ένα οργισμένο, τυφλό και ετερόκλητο ρεύμα το οποίο σάρωσε, υπερασπιζόμενο παράλογα προνόμια και αναχρονιστικές αντιλήψεις, την αναγκαστική προσπάθεια μεταρρύθμισης, την οποία με αρκετούς μήνες καθυστέρηση επιχείρησε η γαλλική κυβέρνηση.

Στην πραγματικότητα είναι λάθος να μετράμε σήμερα την απόσταση που μας χωρίζει από το Μάαστριχτ και τη συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση με κριτήριο τους οικονομικούς δείκτες και τα εκατοντάδες δισεκατομμύρια τα οποία θα πρέπει να εξοικονομήσουμε στα επόμενα χρόνια για να προσεγγίσουμε τους όρους που έχουν τεθεί από τη συνθήκη του Μάαστριχτ. Το μεγαλύτερο εμπόδιο βρίσκεται αλλού. Το μεγάλο έλλειμμα το οποίο πρέπει να καλύψουμε είναι ένα έλλειμμα πολιτικό. Είναι το έλλειμμα γνώσης, βούλησης και πίστης το οποίο χαρακτηρίζει την πανίσχυρη και ετερόκλητη συμμαχία που συσπειρώνει στις τάξεις της τους πολιτικούς, τους πολίτες και τα Μ.Μ.Ε. που υπερασπίζονται το σημερινό Status quo.

Είναι πολλοί, πάρα πολλοί, εκείνοι που δεν καταλαβαίνουν πόσο ο κόσμος έχει αλλάξει, δεν επιθυμούν τις μεταρρυθμίσεις και δεν πιστεύουν ότι μπορούν να πραγματοποιηθούν. Όσο όμως πολυάριθμη κι αν είναι η συμμαχία αυτή, υπάρχει μια δύναμη την οποία δεν μπορεί να κατανικήσει: είναι η δύναμη της σκληρής πραγματικότητας η οποία θα συνεχίσει να εξουθενώνει πολιτικά όλους όσους αναλαμβάνουν τη διακυβέρνηση της χώρας με στόχο όχι τις μεταρρυθμίσεις που τόσο έχουμε ανάγκη, αλλά τη διαχείριση και τη νομή της εξουσίας.

ΤΗΣ ΜΙΡΑΝΤΑΣ ΞΑΦΑ

Η άποψη του να αφήσουμε τα ευρωπαϊκά νομίσματα ελεύθερα να ανταγωνιστούν είναι πολύ κοντά στην κατάσταση που ήδη επικρατεί σήμερα: τα νομίσματα χάνουν αξία όταν οι κυβερνήσεις δημιουργούν πληθωρισμό στην προσπάθειά τους να διαφύγουν από δημοσιονομικές δυσκολίες και με την εξάλειψη των συναλλαγματικών ελέγχων, ιδιότητες και επιχειρήσεις μεταφέρουν τις αποταμιεύσεις τους -άν όχι το σύνολο των συναλλαγών τους- σε σταθερότερα νομίσματα. Ένας από τους στόχους της Νομισματικής Ένωσης είναι η μείωση του κόστους συναλλαγών, το οποίο προέρχεται από την ύπαρξη πολλών νομισμάτων στα πλαίσια της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς. Η πρόταση του συγγραφέα θα οδηγούσε σε περαιτέρω αύξηση του κόστους συναλλαγών.

Σε μια περιοχή όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, η λειτουργία του χρήματος ως μέσο συναλλαγής είναι αποτελεσματικότερη και το κόστος της μετατροπής του νομίσματος μειώνεται όσο μικρότερος είναι ο αριθμός των νομισμάτων που διακυμαίνονται ανεξάρτητα. Από την πλευρά μιας μεμονωμένης οικονομίας, τα οφέλη του χαμηλού κόστους συναλλαγών αυξάνονται όταν: α. η οικονομία είναι ανοικτή, β. ο συναλλαγματικός κίνδυνος είναι υψηλός και γ. η εξωτερική χρήση του νομίσματος της είναι μικρή.

Όσο πιο ανοικτή είναι η οικονομία μιας χώρας, τόσο περισσότερα εξοικονομεί επί του κόστους συναλλαγών και έχει περισσότερες πιθανότητες να κερδίσει από την εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου μέσω της υιοθέτησης ενός ενιαίου νομίσματος.

Ωστόσο, τα οφέλη σε μικροοικονομικό

ΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΗΔΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ

επίπεδο από την άποψη του μειωμένου κόστους συναλλαγών θα πρέπει να εξεταστούν σε σχέση με το κόστος σε μακροοικονομικό επίπεδο, το οποίο δημιουργείται όταν, σε μια νομισματική ένωση, η συναλλαγματική ισοτιμία παύει να λειτουργεί ως εργαλείο προσαρμογής.

Το κόστος που δημιουργείται τότε από τις δυσκολίες που παρουσιάζει η προσπάθεια να διορθώσεις τις ανισορροπίες των εξωτερικών πληρωμών αυξάνεται όταν:

1. οι διαταραχές στο οικονομικό σύστημα από χώρα σε χώρα, διαφέρουν, είναι δηλαδή ασύμμετρες,
2. η κινητικότητα των συντελεστών παραγωγής στα πλαίσια της ένωσης είναι χαμηλή, και
3. οι μισθοί και οι τιμές είναι ανελαστικές.

Όσο πιο ασύμμετρες είναι οι διαταραχές στην προσφορά/ζήτηση από χώρα σε χώρα, τόσο μεγαλύτερες είναι οι δυσκολίες προσαρμογής σε ένα ενιαίο νόμισμα, σε περίπτωση που η κινητικότητα των συντελεστών παραγωγής και η ελαστικότητα μισθών/τιμών είναι σε χαμηλά επίπεδα. Με τη σειρά τους, οι διαταραχές στην προσφορά/ζήτηση θα έχουν την τάση να είναι ασύμμετρες αν η παραγωγική δομή διαφέρει μεταξύ των χωρών μελών, όπως άλλωστε συμβαίνει μεταξύ των νότιων και βόρειων ευρωπαϊκών χωρών. Η ανεπαρκής κινητικότητα εργατικού δυναμικού σε αντιστοιχία με τους δείκτες των τιμών/μισθών υποδηλώνει αύξηση της ανεργίας σε χώρες οι οποίες υφίστανται αρνητικές επιδράσεις από εξωτερικές διαταραχές. Κατά τον ίδιο τρόπο, η έλλειψη ευκαμψίας στις τιμές/μισθούς με σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία, υποδηλώνει ότι η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία δεν θα μεταβληθεί επαρκώς προκειμένου να εμποδίσει την αύξηση της ανεργίας (αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο η ανεργία είναι πολύ μεγαλύτερη στη νότιο από ό,τι στη βόρειο Ιταλία). Οι διαρθρωτικές αλλαγές που έχουν ως στόχο την αύξηση της δυνατότητας των πραγματικών μισθών να

μειώνονται όταν υπάρχει ανεργία, θα βοηθούσαν τις χώρες μέλη να έχουν μεγαλύτερα οφέλη από την ΟΝΕ. Για παράδειγμα, η εθνική συλλογική σύμβαση στην Ελλάδα θα μπορούσε να προσφέρει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις που έχουν ζημίες να παράσχουν στους μισθούς. Αντιστοίχως, στην Ιταλία, οι τοπικές διαφοροποιήσεις στους μισθούς θα μείωναν την συνολική ανεργία.

Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι το όφελος από την εγκατάλειψη ενός αδύναμου νομίσματος είναι μεγαλύτερο από το κόστος και σωστά σημειώνει ότι τα σχέδια για την ΟΝΕ είναι πιο δημοφιλή στις νοτιοευρωπαϊκές χώρες, οι οποίες έχουν υψηλότερο πληθωρισμό και συνεπώς είναι εκείνες που θα κερδίσουν περισσότερο νομισμάτων (όπως επίσης και από την λήψη κονδυλίων από τα διαρθρωτικά ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Στην πράξη, αυτό απαιτεί την εκχώρηση της άσκησης νομισματικής πολιτικής σε μια κεντρική τράπεζα, η οποία θα είναι λιγότερο ευάλωτη στο να προσαρμόζει την νομισματική της πολιτική στις κυκλικές ανάγκες της οικονομίας. Είτε αυτή η κεντρική τράπεζα είναι η Bundesbank -σαφώς η κεντρική τράπεζα με το καλύτερο ιστορικό παγκοσμίως σε θέματα σταθερότητας τιμών κατά την μεταπολεμική περίοδο- είτε είναι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, δεν έχει μεγάλη σημασία. Αυτό που έχει σημασία είναι να επιλεγεί τελικά ένα νόμισμα (το γερμανικό μάρκο ή το Euro) και όχι να αφήσουμε όλα τα νομίσματα να ανταγωνιστούν, σε έναν αγώνα το αποτέλεσμα του οποίου είναι προαποφασισμένο και κάτω από συνθήκες που θα απαιτούσαν από το μακάλικο της γειτονιάς να δίνει ρεστα σε πέντε ή περισσότερα νομίσματα.

Βιβλιογραφία: Robert Mundell (1961), "Θεωρία της Βέλτιστης Νομισματικής Περιοχής" American Economic Review, Vol. 51 - EC Commission (1992), "Μία Αγορά, Ένα Νόμισμα", The European Economy No 44, Brussels.